

Зорица Мршевић

Ајдахо – против дозвољене мржње

Притајена мржња може да се испољава кроз јавни или приватни говор мржње, који лако може да доведе до индивидуалног и групног насиља према појединцима и групама које је „дозвољено“ мрзети

Ајдахо је Међународни дан против хомофобије и трансфобије (на енглеском, International Day Against Homophobia – Idaho) који се обележава 17. маја. Тај датум је изабран пошто је на тај дан 1992. хомосексуалност као болест уклоњена из Међународне класификације болести Светске здравствене организације. Значајно је поменути да је такође једног каснијег 17. маја (2009) Француска постала прва земља која је службено уклонила трансродност са своје листе менталних болести.

Ајдахо се обележава у више од 120 земаља, а обележавање овог дана посебно је присутно у Европи и Латинској Америци, где се у већини земаља 17. маја организују разноврсни јавни догађаји. Најчешће се тога дана или целе те недеље организују различите културне манифестације ради поштовања људских права припадника/ка ЛГБТ популације као антипода мржње према њима, али се одржавају и комеморације у знак сећања на многе жртве хомофобије и трансфобије, организују се изложбе фотографија истополних парова, пуштају се балони у дугиним бојама, дешавају се перформанси уличних уметности, предавања у школама на којима се указује на проблем малтретирања деце због њихове стварне или претпостављене сексуалне оријентације и родног идентитета. У Ирској се нпр. држе посебне црквене службе у Даблину, Белфасту и Корку, а ни Балкан није „имун“ на обележавање овог дана: 2012. и 2013. године у Тирани су организоване бицикличке поворке кроз главне улице албанске престонице.

Циљ Међународног дана борбе против хомофобије и трансфобије јесте указивање на то да су све мржње друштвено штетне и да им се треба отворено супротставити, јер мржња ускрађује права и слободе онима који су жртве мржње, а добро знамо да нико није слободан док сви нису слободни. Хомофобија као широко распрострањена мржња, нетрпељивост и страх према ЛГБТ особама разлог су за забринутост не само ових људи, њихових породица, пријатеља и колега, то је брига целог друштва. Јер ако нешто врло дуго нигде у демократском свету није кривично дело, а већ више од двадесет година ни болест, онда остаје само огољена, брутална хомофобија, на предрасудама заснована „дозвољеност“ мржње због нечије сексуалне оријентације и родног идентитета.

Закони забрањују и санкционишу дела и говор мржње као вид јавног испољавања мржње и дискриминације. Све монотеистичке религије проповедају љубав, налажући је својим верницима као дужност. Елементарна пристојност подразумева уздржавање од испољавања мржње у свакодневном понашању и комуникацији. Психологија са своје стране врло јасно указује да је мржња деструктивно емоционално стање које неповратно троши човекову емотивну енергију и

које представља извор како деструкције тако и самодеструкције. Упркос постојању свих поменутих, значајних механизма друштвене осуде, ипак постоје случајеви када је на делу мржња која као да има дозволу за своје постојање и, често, врло насилно испољавање. Због тога је у феноменологији насиља дефинисан термин „синдром дозвољене мржње“ који означава појаву толерисане, прихватљиве мржње према неким групама људи. Деци се не дозвољава да мрзе, пре свега своје родитеље, браћу и сестре, али се њихов бес, агресија и фрустрације до којих нормално долази услед ограничења и забрана у васпитном процесу, често преусмеравају у другим правцима, оним који се сматрају прихватљивим. Тако се јавља „дозвољена“ мржња према Циганима, полицији, „педерима“, просјацима, Јеврејима, а често и према „другима“ који су различити. Тако се рађа психички дубоко укоренен механизам „дозвољености“ мржње, као подсвесни вентил, али истовремено и извор и мета наших негативних емотивних набоја због животних недаћа, пораза и страхова.

Резултат овог механизма јесте успостављање трајне, притајене мржње која долази до изражаја целог живота испољавајући се као ирационално окривљавање група изложених мржњи за многе сопствене личне, али и шире друштвене проблеме. Притајена мржња може да се испољава кроз јавни или приватни говор мржње, који лако може да доведе до индивидуалног и групног насиља према појединцима и групама које је „дозвољено“ мрзети. „Дозвољена“ мржња почиње, дакле, као наоко безазлена васпитна, педагошка и психолошка појава, али њени плодови су обично друштвени и нису нимало безопасни. Многа права становника Србије су и даље угрожена. Људска, али и економска и радна. Сви осећамо то стање, оно ствара тензије, агресивност на улицама и последично јачање мржње према свакој различитости. Јасно је да тако не може остати, а јасно је и да нико уместо нас самих неће решити тај проблем. Упркос позитивним променама у односу на људска права ЛГБТ популације и све бољој сарадњи са државним институцијама, степен нетрпеливости, дискриминације и насиља над ЛГБТ и квир особама, али и свим другим мањинама, у порасту је. Иницијатива „IDAHO Belgrade“ ове године обележава Међународни дан против хомофобије и трансфобије у периоду од 6. до 24. маја вишедневним програмом распоређеним у пет целина – Уметност, Музика, Филмови, Театар, Разговори – које су смештене на различитим локацијама у Београду.

Научна саветница, Институт друштвених наука, Београд
Зорица Мршевић

објављено: 12.05.2014.

<http://www.politika.rs/rubrike/Sta-da-se-radi/Ajdaho-protiv-dozvoljene-mrznje.sr.html>